

Vivat wiosna! Vivat płodność! Bez niej ma hodowli!

Autor: Joanna Soraja Tumanowicz

Data: 22 kwietnia 2019

Za nami przygotowania świątecznych koszyczków i uroczystej stawy. Symbole przypisane do tradycji Wielkiej Nocy wiążą się z hołdem dla płodności. Jakże?

Święto Wielkiej Nocy ma swoje korzenie w starożytnych obrzędach płodności. Wiązało się to z odrodzeniem natury do życia, rozpoczynającego się wczesną wiosną. Jak podaje Encyklopedia Britannica (edycja polska), angielski odpowiednik nazwy świąt wielkanocnych, który brzmi „Easter”, jest kojarzony z anglosaską boginią wiosny i płodności – Eostre. Jednak, ma ono jeszcze bardziej odległy rodowód. Imię tej postaci jest łączone z fenicką boginią płodności – Asztarte i babilońskim odpowiednikiem – Isztar. Symbol zajęcy (lub królików) oraz jajek również mają swoją historię w kulturze pogańskich obrzędów odradzania się życia oraz płodności. Te mityczne symbole i przedmioty kultu zostały włączone do dziś praktykowanych, religijnych zwyczajów, w czasie chrystianizacji Europy. I przetrwały w tradycji wielkanocnej.

Kult Płodności

Budząca się do życia natura jest powodem do radości. Dlatego, te przemiany stały się powodem świętowania przez starożytny ludy. Po prostu chce się żyć!...i rozmnażać. Zdolność do wydawania

potomstwa na świat, owoców, płodów i innych „skutków” rozwoju, tworzy ciągłość w procesach, które nas otaczają. Jednym słowem życia. Mnożenie się jest konieczne począwszy od najmniejszych form – bez sprawnego potęgowania liczby symbiotycznych bakterii w przyrodzie, nie dochodziłoby do rozkładu materii organicznej, przeżuwacze nie trawiłyby pokarmu, a nasze jelita grube również byłyby w „opłakanym stanie”. U niektórych gatunków ssaków obserwuje się sezon godów, jak u większości ptaków. Z kolei inne są zdolne do reprodukcji przez 365 dni.

fot. Fotolia

Założeniem hodowli zwierząt jest poprawienie genotypu i co za tym idzie fenotypu zwierząt

Hodowla to rozmnażanie

Dawno, dawno temu człowiek zaczął udamawiać zwierzęta. Cel, który przyświecał domestykacji, skupiał się na dwóch kierunkach. Pierwsze to potrzeba skorzystania z surowców pochodzenia zwierzęcego oraz siły pociągowej. Drugie to chęć posiadania towarzystwa, które broniło, łapało myszy, ale było też utożsamiane z bóstwami, na przykład w Egipcie. Wraz z domestykacją ludzie zaczęli ingerować w rozród zwierząt, dobierając je, kojarząc (w obrębie jednej rasy) lub krzyżując (pomiędzy różnymi rasami, liniami). Zaczęto też eksperymentować z tzw. bastardyzacją, czyli krzyżowaniem blisko ze sobą spokrewnionych gatunków – osioł z koniem.

Czynniki wpływające na płodność krów

Celem odchowu jałówek jest uzyskanie zdrowych samic, które będzie można zacielić w wieku 18 miesięcy, by po – plus, minus – 9 miesiącach ciąży, uzyskać zdrowe cielę. Czynniki determinujące prawidłowy rozwój młodzieży, osiągnięcia dojrzałości płciowej, zdolności do zapłodnienia i zapładniania, wiążą się z właściwym podejściem do odchowu cieląt. Już od dnia narodzin i podania pierwszego pokarmu – siary – po przejście na pasze stałe. **Zdrowe cielę jest gwarancją dojrzałej**

krowy zdolnej do rozrodu. Jednakże, problemy w rozrodzie są, obok zapalenia gruczołu mlekowego, bołączką stad krów mlecznych. Gdy pojawiają się problemy z rozrodem pierwiastek, to winy można doszukiwać się w niewłaściwym odchowcie jałówek. Zaburzenia w rozrodzie wpływają na wydłużenie okresu międzywycieleniowego, co wiąże się z przedłużonymi laktacjami (1). Takie krowy produkują mniej mleka, a błędy w ich żywieniu, które polegają na niedostosowaniu dawki dla potrzeb krowy z wydłużoną laktacją, prowadzą do otluszczenia.

fot. Fotolia

Odchów cieląt decyduje o uzyskaniu zdrowych jałówek, zdolnych do reprodukcji

Wpływ żywienia na płodność krów

Cechy związane z płodnością są mało odziedziczalne. W grę wchodzi czynniki zewnętrzne, w tym żywienie. Czynniki żywieniowe wpływają na rozród poprzez oddziaływanie na narządy układu dokrewnego (podwzgórze, przysadkę), wzrost pęcherzyków jajnikowych, ciało żółte, jakość oocytów, środowisko macicy i przeżywalność zarodków. W związku z tym wszelkie błędy popełniane w tym obszarze mogą przyczynić się do pogorszenia cech reprodukcyjnych. Ujemny bilans energetyczny, który powstaje z powodu niewłaściwego żywienia w okresie okołoporodowym, **wpływa m.in na pogorszenie wskaźnika zapładnialności i wydłużenie okresu od wycielenia do pierwszej rui (1)**. Nie można trywializować kondycji krów, określanej w skali BCS, która różni się w zależności o stanu fizjologicznego. Krowy z kondycją powyżej 4 punktów BCS mogą mieć problemy reprodukcyjne.

Czynniki wpływające na jakość nasienia buhajów

„Do tanga trzeba dwojga” więc nie tylko płodność krów decyduje o skutecznym rozrodzie. Jakość nasienia to dopełnienie sukcesu. Badania potwierdzają wpływ sposobu chowu, a także pory roku na

jakość nasienia (5). Badania nad jakością ejakulatu różnych gatunków zwierząt gospodarskich, pokazują, że takie czynniki, jak żywienie, warunki utrzymania, intensywność eksploatacji reproduktora mają znaczenie dla jakości nasienia.

fot. Fotolia

Buhaj rasy charolaise

Mikotoksyny a rozród

Produkty wtórnego metabolizmu grzybów, które porażają uprawy lub „zadamawiają się” w magazynowanej paszy, mają niekorzystny wpływ na zdrowie zwierząt hodowlanych. Pobranie pokarmu skażonego mikotoksynami, prowadzi u zwierząt i ludzi do rozwoju tzw. mikotoksykoz. Aflatoksyna, deoksyniwalenol, zearalenon i inne mikotoksyny **powodują m.in. choroby wątroby, układu nerwowego, a także zaburzenia układu rozrodczego**. Ponadto wykazują działanie kancerogenne. Jedną z wymienionych toksyn – zearalenon – obniża płodność (2-4). Warto więc chronić zwierzęta (i siebie) przed szkodliwym działaniem mikotoksyn.

Vivat płodność!

Zdolność zwierząt do rozmnażania to fundament hodowli – to oczywistość. Bez niej...nie byłoby hodowli. Jednak, zaburzenia z rozrodem wciąż figurują na liście najczęściej notowanych problemów w stadach bydła mlecznego. Zatem trzeba kształtować wpływ środowiska na organizm zwierząt – żywienie i dobrostan. Tak, by problemy z płodnością nie dawały do wiwatu.

Źródło: (1) Kowalski Z.M.: Wpływ żywienia na płodność krów mlecznych. Życie Weterynaryjne 2010 85 (10) ss. 830-834; (2) Gajęcka M., Gajęcki M.: Czy mikotoksyny mogą być substancjami hamującymi w mleku? Innowacyjne Mleczarstwo 2014 2 (1) ss. 22 – 29; (3) Selwet M.: Negatywne aspekty występowania wybranych mikotoksyn w paszach. Wiadomości Zootechniczne, R. XLVIII (2010), 1: 9-13; Solarska E., (4) Kuzdraliski A., Potocka E.: Mikotoksyny w zbożach z upraw

ekologicznych. Journal of Research and Applications in Agricultural Engineering 2012, Vol. 57; (5) Szenfeld J , Glazer T.:
Wpływ warunków środowiskowych na jakość nasienia oraz wybrane parametry immunologiczne i hematologiczne
młodych buhajów. *Acta Academiae Agriculturae ac Technicae Olstenensis. Veterinaria* 1995 | 22 | 17-31